

A close-up photograph of several thin, dark brown plant branches. The branches are covered with small, bright green buds and young leaves. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a natural outdoor setting. The lighting is bright, highlighting the texture of the branches and the vibrant color of the new growth.

TAKKENLES

Over de lijn

Lesdoelen

- 1.** Verkennen het concept 'rechten van de natuur'.
- 2.** Een mening vormen over ethische vragen rondom natuurrechten en deze mondeling onderbouwen.
- 3.** Leren luisteren naar andere standpunten en hun eigen standpunt bijstellen of verdiepen.
- 4.** Zelf stellingen formuleren die verband houden met natuur, recht, mens en milieu.
- 5.** Leren zich verplaatsen in niet-menselijke perspectieven.

Benodigdheden

- 1.** Tape of touw (markeren lijn op de grond)
- 2.** Whiteboard/digibord (tonen Powerpoint)
- 3.** Stellingenkaartjes (klaargezette kaartjes met stellingen als back-up of inspiratie)
- 4.** Werkblad: eigen stellingen maken (opstellen van stellingen. Kan ook digitaal)
- 5.** Timer/klok (tijdsbewaking)

Lesopbouw

Deze lesopbouw is opgesteld aan de hand van een les van 50 minuten.

STELLINGEN

10 MIN

UITLEG THEMA

10 MIN

STELLINGEN VOOR ELKAAR MAKEN

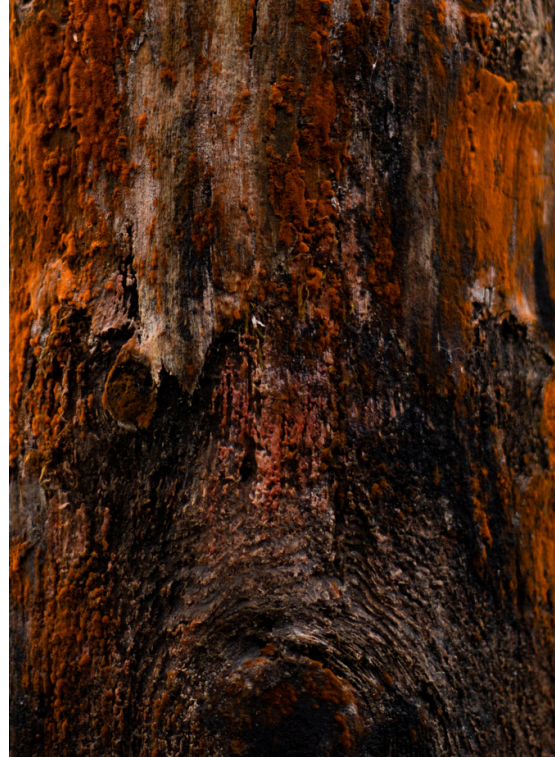
8 MIN

STELLINGEN DOEN

17 MIN

REFLECTIE & AFSLUITING

5 MIN

Stellingen

Er wordt direct gestart met een actieve werkvorm. Midden door het lokaal loopt een lijn die het lokaal opdeelt in de gebieden 'eens' en 'oneens'. De leerlingen beginnen op de lijn. Er worden verschillende stellingen voorgelezen, waarna de leerlingen kiezen eens of oneens te zijn met de stelling. Ze stappen naar de bijbehorende zijde van het lokaal. Hierna worden enkele leerlingen gevraagd om hun keuze toe te lichten.

Voorbeeldstellingen

- Mensen zijn belangrijker dan dieren.
- Als de natuur schade lijdt, is dat altijd de schuld van de mens.
- Wij hebben de natuur nodig, maar de natuur heeft ons niet nodig.
- Wij waarderen de natuur niet genoeg.
- Een boom omhakken zou strafbaar moeten zijn, net als diefstal.

Uitleg thema

Video

De uitleg wordt gestart met een filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=M0wTzOoNOJA>

Contextschets

Na aan de hand van een korte uitleg wordt de leerlingen vertelt waarom ze zojuist over de lijn hebben gedaan:

"Wij als mens hyperafhankelijk van de natuur. Denk maar aan bomen die zuurstof voor ons maken of het eten wat we dagelijks op ons bord hebben. Desondanks gaan we niet zo goed met de natuur om. Steeds meer natuur verdwijnt of raakt ziek. Om deze reden is er een beweging die zich inzet voor de rechten van de natuur. Dit betekent dat de natuur - zoals rivieren, bossen, dieren of bergen - eigen rechten krijgt, net als mensen. Dat betekent bijvoorbeeld dat een rivier het recht heeft om schoon te blijven, of dat een boom het recht heeft om te leven en niet zomaar gekapt te worden.

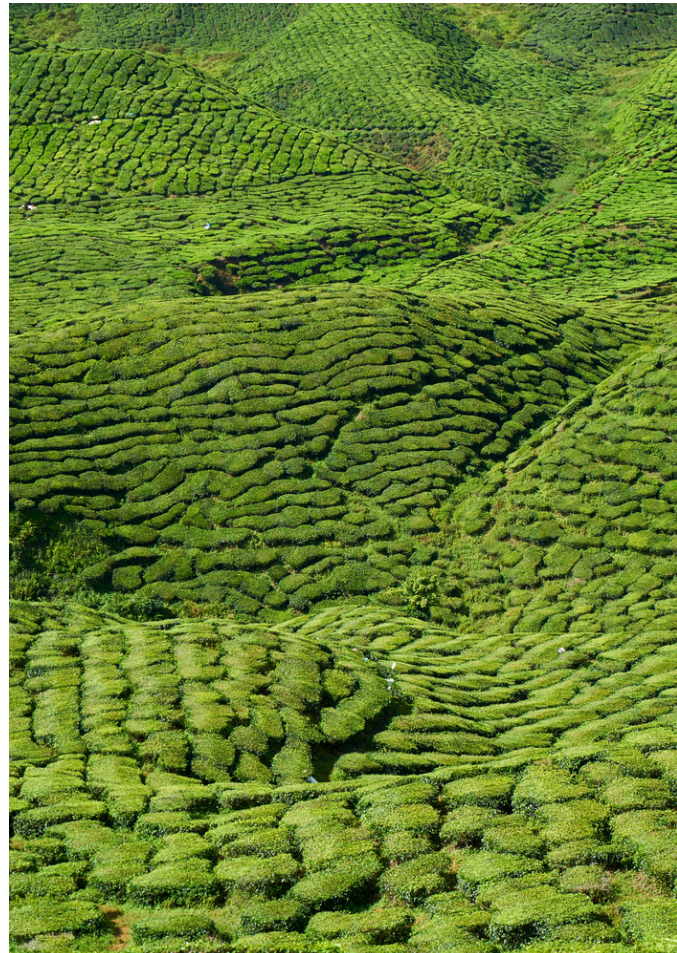
Soms mag iemand namens de natuur spreken in de rechtbank, alsof de natuur een eigen stem heeft. Zo kan de natuur verdedigd worden tegen schade of uitbuiting. Dit kan een lokale bevolking zijn, maar ook bijvoorbeeld een bioloog. Dit klinkt misschien een beetje raar. Natuur in de rechtbank. Dit is dan ook vooral in uiterste gevallen. Het gaat er vooral om dat de natuur ook een plek krijgt in het gesprek. Dat er bijvoorbeeld bij het bouwen van een fabriek niet alleen economische vertegenwoordigers zijn, maar ook iemand die aangeeft wat de gevolgen van deze bouw zijn voor de rivier. Hierdoor kan er gekeken worden hoe wij de natuur wat kunnen bieden, maar de natuur ons ook iets. Een samenwerking zonder elkaar teveel pijn te doen.

2 voorbeelden

Om het concept "Rechten van de Natuur" concreet te maken, worden er twee voorbeelden gedeeld met de klas. Deze voorbeelden laten zien dat er zowel nationaal als internationaal al rechten worden verstrekt aan de natuur en hoe dit in zijn werking gaat. Benadruk hierbij ook dat in Spanje

Internationaal - De Mar Menor

Nationaal - De Waddenzee

Stellingen maken

De leerlingen gaan uiteen in groepjes van maximaal 4 leerlingen. Ieder groepje verzint 3-5 stellingen over het onderwerp. De stellingen moeten prikkelend, maar respectvol zijn en aansluiten op hoe wij als mensen kijken natuur en de rechten van de natuur.

Ter ondersteuning loop je als docent rond om te helpen waar nodig. Er is een document met voorbeeld stellingen beschikbaar om de leerlingen op weg te helpen.

Stellingen doen

Leerlingen lezen om de beurt hun stellingen voor. De klas beweegt en reageert op de stellingen.

- Stimuleer dat meerdere leerlingen hun mening beargumenteren.
- Vraag of iemand zijn mening zou veranderen na het horen van argumenten van haar/diens/zijn mede leerlingen.

Reflectie & afsluiting

Tijdens de reflectie wordt gekeken of de leerlingen iets hebben geleerd en met een andere blik de deur uitgaan. Test nog een keer wat ze van "Rechten van de natuur" vinden en vraag wat ze meenemen naar huis.

Verwijs de leerlingen naar de handout en website voor extra informatie en handvaten om het concept thuis toe te passen. Bedank de leerlingen voor hun openheid en inzet.

Bijlage

Voorbeeldstellingen

1. "De natuur zou dezelfde rechten moeten hebben als mensen."
2. "Een rivier kan net zo goed slachtoffer zijn als een mens."
3. "Dieren hebben meer rechten nodig dan ze nu hebben."
4. "De natuur moet kunnen aanklagen in de rechtbank."
5. "Als mensen de natuur beschadigen, moeten ze dat persoonlijk goedmaken."
6. "Een fabriek die de rivier vervuult, moet ook met de rivier in gesprek."
7. "Rechten van de natuur beschermen ook de rechten van mensen."
8. "De overheid zou de natuur moeten vertegenwoordigen als advocaat."
9. "Klimaatverandering is vooral een mensenrechtenprobleem."
10. "Wie vandaag de natuur beschadigt, schendt de rechten van toekomstige generaties."
11. "Windmolens plaatsen in een natuurgebied is onacceptabel, ook al zijn ze duurzaam."
12. "Natuurherstel moet belangrijker zijn dan economische groei."
13. "We kunnen geen rechtvaardige wereld bouwen zonder rechten voor de natuur."
14. "Als ik kies tussen een snelweg of een bos, kies ik voor het bos."
15. "Vervuiling in mijn buurt is net zo erg als vervuiling in de jungle van Brazilië."
16. "Ik zou liever minder spullen kopen als dat beter is voor de natuur."
17. "Mensen zijn te egoïstisch om goed voor de natuur te zorgen."
18. "Als een rivier ziek is, zouden wij dat ook moeten voelen."
19. "De natuur is geen bezit, maar een partner."
20. "Rechten zijn niet alleen voor wie kan praten."
21. "De stem van een vogel is net zoveel waard als die van een mens."
22. "Als een boom kon spreken, zouden we anders omgaan met bossen."
23. "Respect begint waar woorden ophouden – ook bij de natuur."
24. "Een dier verdient dezelfde rust als een mens."
25. "We moeten voor bomen zorgen zoals we voor huisdieren zorgen."
26. "Een park moet beschermd worden alsof het een schoolgebouw is."
27. "Plastic weggooien op straat is een aanval op de natuur."
28. "De zee zou een paspoort moeten krijgen."
29. "Met ons gedrag gooien we onze eigen ruiten in."
30. "Oorspronkelijke natuur is belangrijker dan aangelegde natuur."

